ÜLDINE KASUTUSJUHEND TÕSTUSTELE

ÜLDINE KASUTUSJUHEND TÕSTUSTELE

Sihtgrupp: informatsiooniks masinkasutusega tõstuste tellijatele ja kasutajatele

Tõstuks on suur ja raske liikuv objekt. Vale käsitsemine, tõrked ukse töös või kasutusnõuete eiramine võivad põhjustada tõsiseid vigastusi või ohtliku olukorra. Küsimuste või probleemide puhul tuleb konsulteerida ukse tarnijaga. Tõstukse kasutamisel tuleb olla alati ettevaatlik.

Tõstuksed peavad vastama ühtlustatud (harmoneeritud) standardi EVS-EN 13241-1 nõuetele. Tõstuste omadused peavad olema määratud selles standardis viidatud katsemeetodite kohaselt ning liigitatud selles standardis esitatud liigitusmeetodite kohaselt. Tooted peavad olema varustatud CE-märgisega. Tõstuksed tuleb paigaldada ukse tootja nõuetele vastavalt, kindlustades sealjuures ka toodete jätkuva nõuetekohasuse.
Tõstukse paigaldamisel, kasutamisel, hooldamisel ja demonteerimisel tuleb alati jälgida ukse tootja juhiseid!
Paigaldatud tõstukse nõuetele vastavuse eest, sealhulgas asjakohase hoolduse läbiviimise eest vastutab tõstukse omanik!

1. KÄESOLEVAS JUHENDIS KÄSITLETAVAD TÕSTUKSED

Kõik tõstuksed peavad vastama ühtlustatud standardi EVS-EN 13241-1 nõuetele. Käesolevas juhendis eeldatakse, et tegemist on masinkasutusega ustega, mille puhul ehitusava kõrgus on vähemalt 2,5 meetrit.
Selliseid tõstuksi tuleb vähemalt 1 kord aastas asjakohaselt hooldada, hoolduse peab läbi viima pädev hooldaja (standardi EVS-EN 12635 mõistes kompetentne organisatsioon või isik).
Pädevaks hooldajaks on tõstuste ametlik paigaldaja või tõstuste tootja või volitatud esindaja (s.t standardile EVS-EN 13241-1 vastavaid CE-märgistatuid uksi turule laskev isik). Paigaldaja peab muu hulgas järgima standardi EVS-EN 12635 lisas D toodud nõudeid.
Sõltuvalt ukse kasutustihedusest (keskmiselt enam kui 4-5 korda päevas), aga ka keerukusest ja muudest asjaoludest, võib ukse hooldusvälp olla oluliselt väiksem, s.t ust tuleb hooldada sagedamini, kui seda näeb ette miinimumnõue. Ukse hoolduse läbiviimise eest, sealhulgas vajaliku hooldussageduse jälgimise eest, vastutab ukse omanik.

2. ÜLDISED NÕUDED TÕSTUSTE PAIGALDUSELE, KASUTUSELE JA HOOLDUSELE

Tõstuste paigaldusele ja kasutusele esitatavad põhinõuded on esitatud standardis EVS-EN 12635. Kõikide tõstuste puhul peab järgima selle standardi nõudeid, see tähendab järgmist.
Tootja peab andma asjakohased juhised, et uksi oleks võimalik nõuete kohaselt korralikult ja ohutult komplekteerida, paigaldada, hooldada ja demonteerida.
Tootja peab hooldusjuhendis määratlema toote peamised kuluvad osad, nende väljavahetamise kriteeriumid, nõutavad toimingud ja hooldusintervallid.
Koostisosad, nagu tihendid, sulused ja isolatsioonimaterjal, mis võivad kulumise või vananemise läbi kahjustuda, peavad olema projekteeritud väljavahetatavatena.

Tootja peab hindama kõiki turustatava tõstukse seisukohalt olulisi ohte, ohuolukordi ja sündmusi ning rakendama vajalikke abinõusid ohtude kõrvaldamiseks ja vähendamiseks (EVS-EN 12635 lisa A).
Tootja peab andma uksele kaasa hooldusraamatu vastavalt standardi EVS-EN 12635 lisale B. Ukse omanik vastutab hooldusraamatusse vajalike kirjete tegemise ning hooldusraamatu säilitamise eest.
Tõstukse töörežiimi/ohu olulise muutmise korral tuleb sisse seada tõstukse modifitseerimiste register, mis peab vastama standardi EVS-EN 12635 lisa C nõuetele. Igasuguste muudatuste/täienduste puhul tuleb alati jälgida tootja juhiseid.

3. ÜLDISED OHUTUSNÕUDED

Potentsiaalset ohtu kujutavad kohad tuleb markeerida hoiatussiltidega.
Tööstusukse paigalduse, hoolduse, remontimise ja demonteerimise võib teostada ainult spetsialist (kompetentne isik Euroopa standardi EVS-EN 12635 mõistes).
Probleemide korral ukse töös (raskelt liikumine või mõni muu rike) peab viivitamatult laskma spetsialistil ust kontrollida ja vajadusel remontida.
Ukse paigaldamisel, kasutamisel ja hooldamisel peab jälgima ja täitma kõiki Eestis kehtivaid tööohutusnorme ja –nõudeid.
Enne ukse kasutusse võtmist tuleb kontrollida, kas uks on mehhaaniliselt laitmatus seisukorras ning tasakaalustusvedrud suudavad ukse massi tasakaalustada, nii et teda saab kergesti ka käsitsi käitada (standardi EVS-EN 12604 kohaselt).
Ukse paigalduse käigus peab vältima normdokumentides EN 12604 ja EN 12453 nimetatud võimalikke ohte.
Temperatuurierinevustest või muudest keskkonnatingimustest tingitud kahjustuste vältimiseks peab jälgima tootja poolt ette nähtud kasutustingimusi (temperatuur, õhuniiskus jms).

4. PAIGALDAMINE

Enne ukse paigaldamist peab ukseava ja hoone põrand valmis olema.
Tõstukse paigaldamisel tuleb järgida järgmist:

- toode tuleb kinnitada tugevalt ehitise seina külge;
- kontrollida koos tootega tarnitud kinnitusvahendite sobivust ehitise konstruktsiooniga;
- kinnitada uksemehhanism ehitise kandvate osade külge ainult ehitusstaatika asjatundja loal;
- põrandatihendi ja lengikarpide alas tuleb tagada piisav vee äravool, vastasel juhul on olemas korrosioonioht;
- tagada tuleb hoone piisav kuivamine (ventilatsioon), vastasel juhul on olemas korrosioonioht;
- krohvimis- ja maalritööde ajaks tuleb ust ilmtingimata ja tõhusalt mustuse eest kaitsta, kuna mördi, segu, kipsi, värvi jne pritsmed kahjustavad ukse pealispinda;
- ust tuleb kaitsta agressiivsete ja söövitavate ainete eest nagu näiteks kivimites või mördis sisalduv salpeeter, happed, leelised, puistesool, agressiivsed viimistlusvahendid või tihendusmaterjalid, vastasel juhul on olemas korrosioonioht.

4.1 Vedru pingutamine

Vedrude kasutamise korral peab arvestama, et vedrud on suure pinge all ning nende valesti toimimise tõttu võivad vabaneda suured jõud.
Ukseleht tule enne vedrude paigaldamist fikseerida.
Iga hoolduse käigus tuleb kontrollida vedrude pinget ja vajadusel neid reguleerida.
Enne ukse kasutusse võtmist tuleb see vastavalt juhistele üle kontrollida.

5. KASUTAMINE

Tõstuks sulgub vertikaalselt, sealjuures eksisteerib oht, et isikud või esemed võivad jääda ukse vahele. Masinakasutusega uste puhul peab kasutama turvasüsteeme, mis garanteerivad ohutuse ka liikuva(te) uste puhul (nii tõstuks terviklikult kui ka läbikäiguuks viimase olemasolul).
Nõuetekohaselt paigaldatud ja kontrollitud tõstuks liigub kergesti ja teda on lihtne kasutada.
Uks peab avamisel ja sulgemisel liikuma kontrollitult ja ühtlaselt.
Tõstuste kasutamisel tuleb järgida järgmist:

- tagada, et ukse avamise või sulgemise ajal ei viibiks ukse liikumisalas esemeid ega inimesi, eriti lapsi;
- hoida ukse liikumiseks vajalik ala alati vabana;
- mitte kasutada ust tugeva tuule puhul;
- avada ja sulgeda ust vaid koos tootega tarnitud käituselementide abil;
- järgida ajami kasutamisega seotuid eeskirju;
- lubada ust kasutada ainult vastavalt juhendatud isikutel.

6. PUHASTAMINE

Tavapäraselt piisab puhastamiseks puhtast veest. Tugevama mustuse korral võib kasutada sooja vett ja neutraalset, mitteabrasiivset puhastusvahendit (näiteks nõudepesuvahendid, pH-väärtus 7).
Pealispinna omaduste säilitamiseks tuleb ust puhastada regulaarselt, sõltuvalt ukse kasutustihedusest, vähemalt iga 2-3 kuu järel (ukse väliskülg, tihendid).
Klaaside vale puhastamine võib põhjustada klaasi kriimustumist. Klaasi puhastamisel tuleks esmalt loputada mustus ja tolm veega hoolikalt maha. Vajadusel kasutada neutraalse pH-väärtusega nõudepesuvahendit ning pehmet ja puhast lappi.
Erinevate keskkonnamõjude tõttu (näiteks mereline kliima, happed, puistesool, õhusaaste, värvikahjustused) võib osutuda vajalikuks ukse uuesti üle värvimine.

7. KONTROLL JA HOOLDUS

Puuduliku kontrolli ja hoolduse tagajärjel võivad olulised ohutusseadised rikutud saada või kahjustuda. Kontrolli- ja hooldustöid võib teostada ainult vastava ala spetsialist. Kontrolli- ja hooldustöid tuleb teostada enne ukse kasutussevõtmist ja edaspidi vähemalt üks kord aastas.
Ukse esmane hooldus (nii-öelda sissetöötamiskontroll) tuleb teostada 3-4 kuud peale ukse kasutuselevõttu ning see sisaldab torsioonvedrude pingutamist (ukse tasakaalu kontroll) ja kõigi kinnituskohtade ülevaatamist ja vajadusel reguleerimist. Edaspidine hooldus toimub vastavalt tootja poolt antud hooldusjuhendile ja on sõltuvuses ukse kasutussagedusest. Näiteks: eragaraažiukse soovituslik hooldusintervall on 1 kord aastas (ukse kasutussagedus 1-2 korda päevas), aga pesutänava põhimõttel töötava autopesula või kuni 100 kohalise autoparkla tõstukse hooldusintervall 12 korda aastas (ukse kasutussagedus 100-200 korda päevas).

7.1 Kandvad elemendid

Trossid ja vedrud on suure pinge all. Kahjustatud trossid või vedrud võivad põhjustada raskeid vigastusi.
Hooldusel:

- kontrollida kandvaid elemente (trossid, vedrud, sulused, riputid jms) ja ohutusseadiseid, et neil ei oleks mõrasid või kahjustusi; kahjustatud elemendid tuleb välja vahetada;
- fikseerida ukseleht enne kahjustatud trosside või vedrude välja vahetama hakkamist;
- kontrollida lukustusseadiste toimimist ja kinnitumist.

7.2 Massi tasakaalustus

Kui ukselehe tasakaalustus ei ole õigesti seadistatud, võib ukseleht kontrollimatult alla vajuda ja seejuures isikuid või esemeid ukse vahele muljuda.
Ukselehe massi tasakaalustatuse kontrollimiseks tuleb avada uks käsitsi umbes poolele kõrgusele, uks peab sellesse asendisse püsima jääma. Kui uks vajub selgelt allapoole, tuleb vedrudele pinget lisada. Seadistuse tegemisel tuleb ukseleht fikseerida.

7.3 Kinnituspunktid

Kõik kinnituspunktid nii ukse kui ehitise küljes tuleb üle kontrollida ja veenduda, et need oleks kinni, vajadusel tuleb kinnitusvahendid uuesti kinni keerata.

7.4 Rullikud ja siinid

Suletud uksel peab saama rullikuid kergesti pöörata. Vajadusel tuleb rullikuid seadistada.
Siine tuleb vajadusel ainult puhastada, määrimist need ei vaja.

7.5 Hinged ja rullikuhoidikud

Hingesid ja rullikuhoidikuid tuleb määrida.

7.6 Lukk

Lukusüdamike puhastamiseks ja määrimiseks tuleb kasutada ainult spetsiaalset õli, mida on võimalik leida spetsialiseeritud kauplustest.
Lukutoodete hooldust tuleb teostada vähemalt kaks korda aastas, tiheda kasutamise ja agressiivse või tolmuse keskkonna puhul kord kuus. Kontrollida tuleb lukuraami, lukusüdamiku, ukselingi ja muude lukuosade kinniolekut, vajadusel pingutada kinnituskruvisid. Lukusüdamiku puhastamiseks tuleb kasutada spetsiaalset puhastusvahendit ja õlitamiseks spetsiaalset lukuõli (teised puhastus- või määrdeained võivad rikkuda südamiku).
Lukusüdamikku tuleb kaitsta prahi, ülemäärase tolmu jms eest. Lukusüdamikku, -raami ega muid lukuosi ei tohi üle värvida.

7.7 Tihendid

Tihendeid tuleb kontrollida, et need oleksid terved ega oleks kahjustada saanud või deformeerunud; vajadusel tuleb tihendid asendada uutega.

7.8 Läbikäiguukse sulgur

Läbikäiguukse sulguri kontrolli ja hooldust tuleb teostada vähemalt kaks korda aastas või vajadusel tihedamini. Välisustel tuleks soovitavalt uksesulgureid kontrollida siis, kui välistemperatuur langeb püsivalt alla 0° C. Hoolduse käigus kontrollitakse visuaalselt, kas uksesulgur on komplektne ja ilma oluliste vigastusteta, samuti seda, kas uksesulguri osad on kinnitatud korralikult. Sulgur peab sulgema ukse piisavalt vaikselt nii, et lukk läheks riivi. Uksesulguri hooldamisel tuleb olla ettevaatlik, sest sulguri vedru on pinge all ja võib põhjustada vabanemisel vigastusi.

7.9 Ajam ja automaatika

Ajami, juhtimiskeskuse ja selle juurde kuuluvate osade hooldust tuleb teha vähemalt üks kord aastas. Tuleb vältida mustuse kogunemist automaatikasüsteemi osadele. Turvaseadmeid (näiteks fotosilmi) ei tohi varjutada puuoksad, põõsad ega esemed.

8. HÄIRED JA RIKETE KÕRVALDAMINE

Rikete puhul võivad kontrollimatud ukse liikumised isikuid või esemeid muljuda või vigastada.
Probleemide korral ukse töös (uks liigub raskelt või mõni muu häire) tuleb ukse kontrollimiseks/parandamiseks kutsuda viivitamatult vastava ala spetsialist. Ukse hooldust või parandamist võib läbi viia ainult pädev spetsialist.
Parast vedru murdumiskaitse aktiveerumist ei ole ukseplaat enam tasakaalus. Ust ei ole enam võimalik kasutada.
Vedru purunemiskaitse rakendumise järel tuleb ukseleht sobivate abivahenditega fikseerida, võlli tuleb pingutuspulgaga liigutada nii, et püüdenookur vabaneks ja ta saaks lukustustihvtiga fikseerida. Seejärel tuleb ukseleht lasta alla nii, et vedrud ei oleks pinge all ning vahetada purunenud vedru välja.

9. DEMONTEERIMINE

Uks tuleb demonteerida vastavalt paigaldusjuhendile, üldjuhul teostatakse demonteerimistööd paigaldamisele vastupidises järjekorras.

10. GARANTII

Tõstuksele kui tootele annab garantii ukse tootja, tõstukse paigaldusele annab garantii paigaldaja. Kui tootja on ka ukse paigaldaja, kehtib garantii nii tootele kui paigaldamisele. Ukse omanik/kasutaja peab lähtuma garantii andja poolt esitatud tingimustest ja garantii juhistest.
Selleks, et tõstuste kasutamise probleemivaba periood oleks võimalikult pikk, tuleb jälgida hoolikalt tõstukse tootja ja paigaldaja poolt juhendites esitatud nõudeid ja soovitusi.
Tavapäraselt eeldatakse garantii kehtivust juhul, kui:

- uksele teostatakse regulaarset hooldust;
- garantiijuhtumist teavitatakse viivitamatult garantii andjat;
- toote kasutamisel, hooldamisel ja teenindamisel järgitakse tootja juhiseid;
- võimaldatakse garantii andjal kontrollida defektset toodet;
- uksele ei kinnitata sobimatut lisavarustust;
- uksele ei tekitata mehaanilisi vigastusi;
- värvitud pinda ja tihendeid ei allutata kemikaalide mõjule;
- ukse osi ei värvita üle;
- täidetakse muid garantii andja poolt esitatud nõudeid.

LISA A

Juhendis viidatud standardid

1. EVS-EN 13241-1 TÖÖSTUS-, KOMMERTS- NING GARAAŽIUKSED JA –VÄRAVAD Tootestandard. Osa 1: Tooted, millele ei esitata tulepüsivus- või suitsutõkestusnõudeid
2. EVS-EN 12635 TÖÖSTUS-, KOMMERTS- NING GARAAŽIUKSED JA –VÄRAVAD Paigaldamine ja kasutamine
3. EVS-EN 12604 TÖÖSTUS-, KOMMERTS- NING GARAAŽIUKSED JA –VÄRAVAD Mehaanilised aspektid. Nõuded
4. EVS-EN 12453 TÖÖSTUS-, KOMMERTS- NING GARAAŽIUKSED JA –VÄRAVAD Masinkasutusega uste kasutusohutus. Nõuded